

Голові спеціалізованої вченої ради
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
доктору педагогічних наук, професору
Василю Іллічу Федоришину

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата психологічних наук,
старшого викладача кафедри психології розвитку Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Опанасюк Ірини Василівни на дисертаційне дослідження

Несена Романа Сергійовича

«Розвиток емоційного інтелекту особистості юнацького віку засобом
музикотерапії»,

подане до захисту в разову спеціалізовану раду

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія

Актуальність обраної проблематики виконаної роботи. Дисертаційне дослідження Несен Р. С. присвячене проблемі, що має безперечну теоретичну та прикладну значущість для сучасної психологічної науки. У центрі уваги здобувача — розвиток емоційного інтелекту особистості юнацького віку в умовах підвищеного емоційного та інформаційного навантаження, а також пошук дієвих психолого-педагогічних засобів його цілеспрямованого формування. У цьому контексті звернення до музикотерапії є виправданим і своєчасним.

Актуальність теми посилюється тим, що в науковій літературі достатньо широко представлені дослідження емоційного інтелекту та окремо праці з арт-терапії й музикотерапії, однак їхнє інтегративне поєднання в роботі з молоддю

все ще потребує подальшого концептуального та експериментального осмислення. Саме цей науковий дефіцит у дисертації окреслено чітко й аргументовано.

Структура рукопису є логічною, внутрішньо узгодженою та відповідає меті дослідження. У роботі простежується послідовний перехід від аналізу теоретичних підходів до вивчення феномена емоційного інтелекту, далі – до характеристики психодіагностичного інструментарію, обґрунтування авторської програми та оцінки результатів її впровадження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У роботі чітко окреслено об'єкт, предмет, мету та завдання дослідження, що забезпечило логічну послідовність реалізації поставленої наукової проблеми. Мета дослідження конкретизована через систему взаємопов'язаних завдань, спрямованих на теоретичне обґрунтування та емпіричну перевірку ролі музичної терапії у розвитку емоційного інтелекту особистості юнацького віку.

Оцінка змісту дисертації та її завершеності у цілому. Теоретична частина дисертації демонструє належний рівень опрацювання джерельної бази. Здобувач аналізує основні концепції емоційного інтелекту, розкриває специфіку його розвитку в юнацькому віці та переконливо показує розвивальний потенціал музикотерапії. Позитивно оцінюється прагнення розглянути проблему не ізольовано, а в контексті стресостійкості, емоційної обізнаності, емпатії.

Емпіричний блок роботи побудований достатньо коректно. Наявність експериментальної та контрольної груп, використання стандартизованих психодіагностичних методик і повторних вимірювань після реалізації програми створюють умови для перевірки висунутої гіпотези. Важливо, що здобувач не обмежується лише інтегральним показником емоційного інтелекту, а звертає увагу на його окремі компоненти та пов'язані психологічні характеристики.

Безсумнівною перевагою дисертації є розроблення та апробація авторської музикотерапевтичної програми. Її зміст свідчить про прагнення поєднати емоційне проживання музичного матеріалу з розвитком рефлексії, здатності до усвідомлення власних станів, розуміння переживань інших та формування навичок емоційної саморегуляції. Така побудова програми має значний розвивальний потенціал.

Результати формувального експерименту загалом є переконливими. У роботі показано, що участь у програмі сприяла позитивній динаміці показників емоційного інтелекту, посиленню емоційної усвідомленості, розвитку емпатії, підвищенню здатності керувати емоційними реакціями й більш продуктивно долати стресові ситуації. Це дає підстави вважати зроблені висновки достатньо аргументованими.

Практична цінність дослідження полягає не лише у можливості використання програми в роботі психологічної служби закладів освіти, а й у її потенціалі для консультативної, профілактичної та корекційно-розвивальної діяльності з молоддю. Запропоновані напрацювання можуть бути адаптовані до освітніх курсів, тренінгових програм, занять із розвитку емоційної компетентності та програм підтримки психологічного благополуччя студентської молоді.

Відсутність порушень (наявність) академічної доброчесності. Дисертаційна робота виконана та оформлена відповідно до чинних нормативних вимог. Дисертаційну роботу було перевірено використовуючи систему «Turnitin». Результати перевірки підтверджують її самостійність та оригінальність. Напрацювання інших дослідників містять належно оформлені посилання.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Загалом, позитивно оцінюючи проведене дисертаційне дослідження та отримані результати, необхідно вказати на деякі дискусійні положення, зауваження та пропозиції щодо роботи:

1. Аналітичне порівняння й узагальнення існуючих трактувань емоційного інтелекту зарубіжних вчених, на наш погляд, у першому розділі набуло б більш переконливого результату, якби дисертант звернув увагу на наукові доробки сучасних українських вчених щодо семантичного поля емоційного інтелекту.
2. Цікавим є запропонований дисертантом формувальний етап дослідження. На наш погляд, у третьому розділі варто було б більш чітко обґрунтувати методологічні принципи створеної програми формувального експерименту.
3. На нашу думку, в дисертації Несена Р.С., недостатньо уваги приділяється проведенню просвітницької діяльності для педагогічного колективу, котрі працюють з особами юнацького віку схильними до обмеженої соціальної взаємодії та уникання.
4. На фоні загалом грамотної української мови, якою написано дисертацію, трапляються окремі редакційні уточнення і стандартизація окремих формулювань, що сприятиме більшій цілісності наукового стилю (с. 16, 17, 18, 20).

Зазначені зауваження не знижують наукової цінності рецензованого дисертаційного дослідження та не впливають на її загальну позитивну оцінку.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження Несена Романа Сергійовича на тему «Розвиток емоційного інтелекту особистості юнацького віку засобом музикотерапії», виконано на належному науковому рівні, за змістом і структурою відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, а також пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Робота є цілісним, самостійним завершеним науковим дослідженням, характеризується науковою новизною, теоретичним і практичним значенням, а її автор Несен Роман Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Офіційний опонент

кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри психології розвитку
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

Ірина ОПАНАСІОК

